

Dr. Virágos Ildikó
Főosztályvezető Asszony részére
Hatósági Főosztály
Dr. Fazakasné dr. Veszprémy Anna Mária
Osztályvezető Asszony részére
Törvényességi Felügyeleti Osztály
Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal

tárgy:
törvényességi
felügyeleti eljárás
kezdeményezése

Tisztelt Főosztályvezető Asszony! Tisztelt Osztályvezető Asszony!

A Mikepércsi Anyák a Környezetért Egyesület (továbbiakban: Egyesület) 2023. 05. 11-én közérdekű adatigényléssel fordult Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatához (továbbiakban: Önkormányzat). A közérdekű adatigénylést az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Infotv.) 26.§ (1) bekezdése, a 28.§ (1) bekezdése, a 29.§ (1)-(2) bekezdései, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. 12.§ (1)-(3) bekezdései, az 51.§ (1) bekezdése, a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. rendelet 2.§-a, illetve a 2001. évi LXXXI. tv.-el a magyar jogrendbe iktatott Aarhusi Egyezmény biztosította az Egyesületünk számára.

Az Önkormányzattól különböző dokumentumok megküldését kértük, amelyre az alábbi válaszok érkeztek az Egyesületünkhöz:

- 1. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Ktv.) 46. § (1) bekezdése határozza meg a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait. A Ktv. 46. § (1) bekezdés b) pontja alapján a települési önkormányzatok a környezet védelme érdekében önálló települési környezetvédelmi programot dolgoznak ki a Ktv. 48/E. §-ában foglaltak szerint, amelyet a képviselő-testület (közgyűlés) hagy jóvá.**

Kértük az Önkormányzatot, hogy küldjék meg a közgyűlésük által elfogadott, jelenleg hatályos települési környezetvédelmi programot, valamint az ezt megelőző időszakra vonatkozó települési környezetvédelmi programot, megadva a közgyűlés időpontját, amikor ezeket a programokat elfogadták, valamint küldje meg az elfogadó határozatokat vagy rendeleteket. A jelenleg hatályos települési környezetvédelmi program tekintetében kértük, küldjék meg a program elkészítését megalapozó dokumentumokat.

Amit kaptunk: Debrecen környezetvédelmi Program 2009-14.

Debrecen Környezetvédelmi Program Felülvizsgálat 2015.

A kapott dokumentumokból, valamint a hiányzó dokumentumokból és közgyűlési döntésekből vélelmezhető, hogy az Önkormányzat 2015 óta nem rendelkezik

hatályos települési környezetvédelmi programmal, amit a Ktv. előír, ugyanakkor a megküldött, korábbi környezetvédelmi program közgyűlési elfogadásának sincs nyoma a dokumentumok között, így feltételezhető, hogy a korábbi programot – bár elkészült és jogszabály kötelezővé teszi – a közgyűlés nem hagyta jóvá.

2. A Ktv. 46. § (1) bek. d) pontja szerint a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, egyesületekkel.

Kértük az Önkormányzatot, küldjék meg az azt igazoló dokumentumokat, hogy a környezet védelme érdekében jelenleg is együttműködnek, és az elmúlt 5 évben együttműködtek más önkormányzatokkal, egyesületekkel.

Amit kaptunk: Füstköd-riadó tervről szóló rendelet módosítás és a környező települések tájékoztatója, valamint a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló rendelet módosítása és az erről szóló tájékoztatás.

Meglátásunk szerint e két dokumentum nem bizonyítja, hogy az együttműködés az elmúlt 5 évben minden tekintetben megtörtént a környező önkormányzatokkal, valamint az egyesületekkel, hiszen például egyesület tájékoztatásáról semmilyen igazoló dokumentumot nem küldött az Önkormányzat, valamint nem küldte meg az elmúlt 5 évben megalkotott, környezetvédelmet érintő dokumentumok többsége esetében a jogszabálynak megfelelő tájékoztatás megtörténtét igazoló dokumentumokat sem.

3. A Ktv. 46. § (1) bek. e) pontja szerint a települési önkormányzat az illetékességi területén, a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.

Kértük az Önkormányzatot, hogy 5 évre visszamenőleg küldjék meg azokat a dokumentumokat, amelyek eleget tesznek a vonatkozó jogszabálynak, vagyis elemzik és értékelik a környezet állapotát, továbbá – 10 évre visszamenőleg - küldjék meg a lakossági tájékoztatók időpontját, és helyszínét, ahol a lakossági tájékoztatók megvalósultak, valamint ezek emlékeztetőit, jegyzőkönyvét, egyéb vonatkozó dokumentumait.

Amit kaptunk: Debrecen környezeti atlasza, Debrecen fenntartható városi mobilitási terve, Debrecen 2030-új Főnix terv, Debrecen Smart City stratégia, Debrecen Klímastratégia 2022, Debrecen Megyei Jogú Város Fenntartható Energia- és Klímaakcióterve (SECAP), Debrecen Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája - megalapozó vizsgálat, Debrecen Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája - stratégia, Debrecen Megyei Jogú Város - Környezeti Értékelés és Natura 2000 Hatásbecslési Dokumentáció, Levegőminőségi Terv a Légszennyezettség Javítására Debrecen Környéke Zónacsoport Területén, Debrecen Megyei Jogú Város stratégiai zajtérképére alapuló intézkedési tervének 2017. évi felülvizsgálata.

Bár több dokumentum készült a környezet állapotával kapcsolatban, ugyanakkor az Önkormányzat nem küldte meg az arra vonatkozó dokumentumokat, amelyek a jogszabálynak megfelelő lakossági tájékoztatók megtörténtét bizonyítják, így joggal feltételezhetjük, hogy ilyen tájékoztatókat nem tartottak. Emellett nem beazonosítható, hogy a 46.§ (1) bek. e) pontja szerinti, a környezet állapotát elemző dokumentumot melyik megküldött dokumentum fedi le, és ebben az esetben mikor és hol történt meg a dokumentummal kapcsolatos, a legalább évi egyszeri, kötelező lakossági tájékoztatás.

4. A Ktv. 46. § (1) bek. f) pontja szerint a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

Kértük az Önkormányzatot, küldjék meg azokat a dokumentumokat, amelyekben az Önkormányzat a fejlesztési feladatok során (különösen a Déli Ipari Park fejlesztése, a Déli Ipari Parkban helyet kapott vállalatok vonatkozásában) érvényesítette a környezetvédelmi követelményeket, elősegítette a környezeti állapot javítását az elmúlt 5 év vonatkozásában.

Amit kaptunk: Déli Gazdasági Övezet (DGÖ) geofizikai vizsgálat, DGÖ Kondoros mentési terv, DGÖ központi tömbök EVD, DGÖ nyugati 100 ha EVD, DGÖ 400 ha EVD, Kisfészkű aszat áttelepítés, DGÖ bel-és csapadékvíz elvezetés KHT, DGÖ természetvédelmi és ökológiai vizsgálat, DGÖ CATL megalapozó vizsgálatok, DGÖ CATL megalapozó vizsgálatok.

Ezen dokumentumok is megalapozzák a lakossági tájékoztatás, valamint a környező települések önkormányzatainak jogszabályban meghatározott tájékoztatási követelményét, ugyanakkor a tájékoztatások megtörténtéről nem küldtek dokumentumot, így okkal feltételezhető, hogy a szükséges tájékoztatások nem történtek meg.

5. A Ktv. 48.§ (3) bekezdése szerint a települési önkormányzat környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, a környezetvédelmi programot (46. § (1) bekezdés b)) a szomszédos és érintett önkormányzatoknak tájékoztatásul, az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveknek véleményezésre megküldi. A környezetvédelmi igazgatási szerv szakmai véleményéről 30 napon belül tájékoztatja a települési önkormányzatot.

Kértük az Önkormányzatot, hogy 10 évre visszamenőleg küldjék meg azokat a dokumentumokat, amelyek bizonyítják, hogy az Önkormányzat eleget tett a jogszabályi követelményeknek és a települési környezetvédelmi programját, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, valamint környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek tervezetét és határozatainak tervezetét a szomszédos önkormányzatoknak, különösen Mikepércs Község Önkormányzatának tájékoztatásul megküldte.

Továbbá kértük 10 évre visszamenőleg megküldeni azokat a dokumentumokat, amelyek bizonyítják, hogy az Önkormányzat eleget tett jogszabályi kötelezettségének és a települési környezetvédelmi programját, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, valamint környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek tervezetét és határozatainak tervezetét az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveknek véleményezésre megküldte. Továbbá kértük, küldjék meg a környezetvédelmi igazgatási szervek válaszait.

Amit kaptunk: Csupán a Füstköd-riadó tervről szóló rendelet módosítás, valamint a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló rendelet módosítása kapcsán, a környező települések tájékoztatását igazoló dokumentumok.

Az Önkormányzat nem küldött igazoló dokumentumokat, így joggal feltételezzük, hogy a jogszabályban előírt tájékoztatás, a környező települések és a környezetvédelmi szakigazgatási szervek irányában nem történt meg a települési környezetvédelmi programmal összefüggésben, valamint a környezet állapotát bemutató tervek többsége esetében sem.

Egyesületünk tagjai úgy vélik, hogy az ország második legnagyobb városa, amely évek óta láthatóan erőltetett iparosításban látja Debrecen jövőjét - sőt, felső küszöbértékű, veszélyes anyagokat felhasználó üzemként, környezetet terhelő, környezetet szennyező akkumulátorgyárakat, katódgyárat enged az ipari parkjaiba, közöttük Európa egyik legnagyobb akkumulátorgyárát, mindezt a kiváló minőségű magyar termőföld kárára, annak eladásával és lebetonozásával, miközben olyan mennyiségű ivóvíz felhasználására adnak engedélyt a hatóságokon keresztül, amely biztosan veszélyezteti majd az utóbbi években súlyos vízhiánnyal küzdő Alföld vízkészletét -, nem engedheti meg magának, hogy a hatályos környezetvédelmi törvény, önkormányzatoknak meghatározott feladatait nem teljesíti, figyelmen kívül hagyja. A környezetvédelmi törvény nem csupán egy, az Országgyűlés által megalkotott jogszabály, hanem az Európai Unió által elfogadott, uniós környezetvédelmi szabályokat, követelményeket tartalmazó irányelvek implementációja is, így az Önkormányzat magatartása nem csupán a hazai jogot sérti, de az uniós jognak sem felel meg. E jogszabály és irányelv ellenesség megszüntetése érdekében kérjük az önkormányzatok törvényességi felügyeletét ellátó Kormányhivatalt, tegye meg a szükséges jogszabályban meghatározott intézkedéseket. Valamint kérjük, vizsgálja meg az Önkormányzat tájékoztatási gyakorlatának, a szervezeti és működési szabályzat, valamint a partnerségi egyeztetésre vonatkozó önkormányzati rendelet szabályainak való megfelelését is.

A települési környezetvédelmi program azért is különösen fontos dokumentum, hiszen megalapozza az önkormányzatok iparosítást célzó döntéseinek szakszerűségét, megállapítja azokat a határokat, amelyek között az önkormányzati döntés még nem terheli visszafordíthatatlanul a környezeti elemeket a földet, a vizet és a levegőt, valamint esélyt ad az itt élők egészségének megtartására. A települési környezetvédelmi program azért is nagyon jelentős, mivel Debrecen adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia kell a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel, a zaj és rezgés elleni védelemmel, valamint a stratégiai zajtérképekre épülő intézkedési tervekkel, a zöldfelület-gazdálkodással, az ivóvízellátással, a települési csapadékvíz-gazdálkodással, a kommunális szennyvízkezeléssel, a

településhulladék-gazdálkodással, valamint az elhagyott hulladék felszámolásával, az energiagazdálkodással, a közlekedés- és szállításszervezéssel, a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat. Továbbá önként vállalt módon tartalmazhatja a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen a területhasználattal, a földtani képződmények védelmével, a talaj, illetve termőföld védelmével, a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével, a rekultivációval és rehabilitációval, a természet- és tájvédelemmel, az épített környezet védelmével, az ár- és belvízgazdálkodással, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással, a környezeti neveléssel, tájkozzatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

Azért is lényeges e dokumentum megismerése, hiszen Debrecen város önkormányzatának gondoskodnia kell - a környezetvédelmi törvény szerint - a települési környezetvédelmi programjában foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kell kísérnie e feladatok ellátását. A környezetvédelmi programnak kell tartalmaznia a környezeti elemek állapotának bemutatását és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzését, az ezen alapuló helyzetértékelést. Tartalmaznia kell a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat is. Tartalmaznia kell továbbá a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket, különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat, valamint azok megvalósításának ütemezését. A dokumentumban kell meghatározni a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit, az intézkedések végrehajtásának, valamint alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

A környezetvédelmi törvény szerint Debrecennek a környezet védelme érdekében együtt kell működnie a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, egyesületekkel is, ami a megküldött dokumentumok szerint hiányos, legtöbb esetben nem történt meg. Mikepércs, amelynek határában a legnagyobb akkumulátorgyár, katódgyár épül, csak a sajtóból értesül Debrecen városának iparosítási terveiről.

A környezetvédelmi törvény arra is kötelezi Debrecen városát, hogy a környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, különösen a környezetvédelmi programot, a szomszédos és érintett önkormányzatoknak tájékoztatásul, az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveknek pedig véleményezésre küldje meg, mely szervek erre szakmai véleményt fogalmaznak meg. Az Önkormányzat ennek a kötelezettségének sem tett eleget.

Egyesületünk véleménye szerint az átláthatóság biztosítása a környezeti információk tekintetében kiemelt önkormányzati feladat. A nyilvánosság biztosítása e tárgykörben nemzetközi egyezmények által - különösen az Aarhusi Egyezményben - meghatározott kötelezettség. Adatkérésünkkel azt a célt kívántuk szolgálni, hogy a jövő generációit meghatározó gazdasági lépések környezeti hatásait az érintett nyilvánosság mihamarabb, korlátozások nélkül ismerhesse meg.

Annak érdekében, hogy az Önkormányzat joggal hivatkozhatson arra, hogy - az ipari parkjaiba betelepíteni szándékozott akkumulátorgyárak engedélyeztetése során, és a környezeti elemek, az emberi egészség védelme érdekében - szigorúan betartják a vonatkozó jogszabályokat, az Egyesületünk által feltárt jogellenes működést meg kell szüntetnie. A társadalmi nyilvánosság, a környező önkormányzatok, az engedélyező hatóságok és a civil szervezetek bevonása mellett, átlátható módon, az Önkormányzatnak létre kell hoznia azokat a környezeti dokumentumokat, amelyek megalapozzák a befektetési döntéseiket, valamint alapját szolgáltatják az engedélyező hatóságok jogszerű döntéseinek is. Amíg ez nem történik meg, sem az Önkormányzat, sem pedig az engedélyező hatóságok nem hozhatnak megalapozott, jogszerű döntést az akkumulátorgyárak Debrecenbe telepítéséről.

Összefoglalva indítványunkat, a közérdekű adatszolgáltatásra Egyesületünknek megküldött dokumentumokból megállapítottuk, hogy az Önkormányzat 2015-óta nem dolgozott ki és a közgyűléssel nem fogadtatott el a Ktv. 48/E. § szerinti önálló települési környezetvédelmi programot, ezzel megsértette a Ktv. 46. § (1) bekezdés b) pontját.

Az Önkormányzat a környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, az önálló települési környezetvédelmi programot nem vagy nem minden esetben küldte meg tájékoztatásul a szomszédos és érintett önkormányzatoknak, illetve nem vagy nem minden esetben küldte meg véleményezésre az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveknek, ezzel megsértve a Ktv. 48.§ (3) bekezdését.

Az Önkormányzat a Déli Ipari Park vonatkozásában megküldte azokat a dokumentumokat, amelyekkel igazolva látja, hogy a környezet védelme érdekében, a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását. Ugyanakkor e dokumentumok is megalapozzák a lakossági tájékoztatás, valamint a környező települések önkormányzatainak jogszabályban meghatározott tájékoztatási igényét. A megküldött dokumentumok hiányosságaiból okkal feltételezhető, hogy a szükséges tájékoztatások nem történtek meg, amellyel megsértették a Ktv. 46. § (1) bek. f) pontját, valamint a 48.§ (3) bekezdését, valamint a 46. § (1) bek. e) pontját.

Bár több dokumentum készült a környezet állapotával kapcsolatban, de az Önkormányzat nem küldte meg az arra vonatkozó dokumentumokat, amelyek a lakossági tájékoztatók megtörténtét bizonyítják, így joggal feltételezhetjük, hogy ilyen tájékoztatókat nem tartottak, megsértve a Ktv. 46. § (1) bek. e) pontját. Emellett nem beazonosítható, hogy a 46.§ (1) bek. e) pontja szerinti, a környezet állapotát elemző dokumentumot melyik megküldött dokumentum fedi le, és ebben az esetben mikor és hol történt meg a dokumentummal kapcsolatos, a legalább évi egyszeri, kötelező lakossági tájékoztatás, mellyel az Önkormányzat megsértette a Ktv. 46. § (1) bek. e) pontját.

Az Önkormányzat két igazolás kivételével nem küldött olyan dokumentumokat, amelyek azt igazolják, hogy a környezet védelme érdekében együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, egyesületekkel, így okkal feltételezhető, hogy ilyen együttműködések nincsenek, mellyel megsértette a Ktv. 46. § (1) bek. d) pontját.

E jogsértések megszüntetése, az Önkormányzat működése jogszerűségének biztosítása céljából indítványozzuk a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét ellátó

Kormányhivatalnál, hogy vizsgálja meg a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 123.§ (3) bekezdés a) b) és c) pontjában biztosított jogkörénél fogva az Önkormányzat döntéseinek, döntéshozatali eljárásának, jogalkotási és feladatellátási kötelezettségeinek a Ktv. megjelölt szakaszaival, valamint a saját rendeleteivel való összhangját, megfelelését.

Kérjük a Tisztelt Kormányhivatalt, hogy bocsásson ki törvényességi felhívást (Mötv. 132.§ (1) bek. a) pont és 134.§ (1) bek.) az Önkormányzattal szemben, ennek nem teljesülése esetén pedig kezdeményezzen mulasztási pert az Önkormányzat ellen (Mötv. 140.§ (1). bek.).

Egyesületünk véleménye szerint az Önkormányzat jogszerű működésének visszaállítására azért is különösen nagy szükség van, mivel Mikepércs Önkormányzatának semmilyen beleszólása nincsen a közigazgatási határa mellé települő veszélyes, környezetterhelő gyárakkal kapcsolatos döntésekbe.

Kérjük a Tisztelt Kormányhivatalt, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás eredményéről tájékoztassa az Egyesületet. Amennyiben úgy ítélik meg, hogy nem történt jogellenes működés és nem indítanak eljárást, kérjük, arról is tájékoztassanak.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság állásfoglalást adott ki a kormányhivatalok törvényességi eljárása során keletkezett közérdekű adatok megismerhetőségéről (ügyirat szám: NAIH-1315-2/2013/V.). Az állásfoglalás szerint a kormányhivatalok által a törvényességi ellenőrzésük körében kezelt adatok – fő szabály szerint - közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok, melyek megismerhetőségére az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségének szempontjából közömbös, hogy a felügyeleti eljárás bejelentés alapján vagy hivatalból indult, a közérdekű adatok megismerhetőségét ez a körülmény nem befolyásolja. Ha közérdekű bejelentés, vagy panasz alapján indult a törvényesség felületi eljárás, akkor a bejelentőt a vizsgálat befejezésekor a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről - az indokok megjelölésével - írásban vagy elektronikus úton haladéktalanul tájékoztatnia kell az illetékes Kormányhivatalnak.

Amennyiben az eljárás megindítására irányuló kérésünknek csak abban az esetben tudnak eleget tenni, ha azt panaszként, vagy közérdekű bejelentésként adjuk be, kérjük, levelünket tekintsek annak, hivatkozva a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV törvény 1. § (1)-(3) bekezdéseire.

Az önkormányzatok törvényességi felügyelete során végzett munkájukat és az együttműködésüket köszönjük!

Levelünkhöz melléeltük az Önkormányzattól megkapott dokumentumokat.

Mikepércs, 2023. 08. 02.

Tisztelettel:

Dr. Fónainé Pásztor Enikő
elnök

Mikepércsi Anyák a Környezetért Egyesület